

บทที่ 3 ระเบียบวิธีในการศึกษา

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1. ข้อมูลที่ใช้สำหรับวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เทียบกับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ และเทียบกับการขยายตัวของสาขาเศรษฐกิจนั้นในระดับภาคเหนือ จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2542 โดยให้ปี พ.ศ. 2531 เป็นปีฐาน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะรวบรวมมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย

3.1.1.1 ข้อมูลผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ (Gross Regional Product) และผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาคงที่ พ.ศ. 2531 เป็นปีฐาน

3.1.1.2 มูลค่ารวมผลผลิตในสาขาเศรษฐกิจรวม 9 สาขา

3.1.1.3 ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ รวม 17 จังหวัด และของภาคเหนือ

3.1.2. ข้อมูลที่ใช้สำหรับวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการออกแบบสอบถามผู้จัดการหรือผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจ เกี่ยวกับการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ ประมาณ 50 ตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่าง จากธนาคารพาณิชย์ทั้ง 13 ธนาคาร โดยแบ่งธนาคารออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่, ขนาดกลาง, ขนาดเล็ก โดยใช้สินทรัพย์ เพียงวันที่ 31 ธันวาคม 2543 เป็นเกณฑ์ กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ ได้แก่ ธนาคารที่มีสินทรัพย์ตั้งแต่ 400 พันล้านบาทขึ้นไป ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และกลุ่มขนาดกลาง คือธนาคารพาณิชย์ที่มีสินทรัพย์ระหว่าง 100-400 พันล้านบาท ได้แก่ ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และกลุ่มขนาดเล็ก คือธนาคารที่มีสินทรัพย์น้อยกว่า 100 พันล้านบาท ได้แก่ ธนาคารดีบีเอส ไทยหมู่ จำกัด (มหาชน) ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด นครธน จำกัด (มหาชน) ธนาคารยูโอบี รัตนสิน จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนแบบสอบถามธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ

ธนาคาร	จำนวนสาขาในภาคเหนือ			แบบสอบถาม (ชุด)		
	อำเภอเมือง	อำเภอรอบนอก	รวม	อำเภอเมือง	อำเภอรอบนอก	รวม
กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่						
กรุงเทพ	39	51	90	4	5	9
กรุงไทย	47	59	106	4	5	9
กสิกรไทย	38	47	85	4	5	9
ไทยพาณิชย์	34	24	58	3	2	5
กรุงศรีอยุธยา	31	21	52	3	2	5
รวม	189	202	391	18	19	37
กลุ่มธนาคารขนาดกลาง						
ทหารไทย	26	29	55	2	3	5
นครหลวงไทย	13	7	20	1	1	2
ไทยธนาคาร	4	1	5	1	0	1
ศรีนคร	10	6	16	1	0	1
เอเชีย	6	2	8	1	0	1
รวม	59	45	104	6	4	10
กลุ่มธนาคารขนาดเล็ก						
ดีบีเอส ไทยท努	3	0	3	1	0	1
สแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด นครธน	2	0	2	1	0	1
ยูโอบี รัตนสิน	7	1	8	1	0	1
รวม	12	1	13	3	0	3
รวมทั้งหมด	260	248	508	27	23	50

ศึกษาจาก 50 ตัวอย่าง (ร้อยละ 10 ของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ โดยประมาณ) โดยสุ่มกระจายไปในกลุ่มธนาคารทั้ง 3 ขนาด ในอัตราเดียวกับส่วนแบ่งการตลาด ได้แก่

1. กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 75.18 สุ่มตัวอย่าง 37 ตัวอย่าง
2. กลุ่มธนาคารขนาดกลาง มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 20.92 สุ่มตัวอย่าง 10 ตัวอย่าง
3. กลุ่มธนาคารขนาดเล็ก มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 3.90 สุ่มตัวอย่าง 3 ตัวอย่าง

3.2 วิธีการวิเคราะห์

สำหรับการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาการกระจายสินเชื่อกองธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ และเทียบกับการขยายตัวของสาขาเศรษฐกิจนั้น ในระดับภาคเหนือนั้นจะใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้แบบจำลอง "Shift and Share Analysis" เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์กับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยจะทำการวิเคราะห์ทั้งภาคการเงิน (Financial Sector) และภาคที่แท้จริง (Real Sector) ขนานกันไป เพื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของตัวแปรการเงินคือ สินเชื่อกับมูลค่าเพิ่มของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Economic Sector) ทั้ง 9 สาขาเศรษฐกิจ และ 17 จังหวัด

เหตุที่ใช้วิธีการ "Shift and Share Analysis" เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อเจริญเติบโตของเศรษฐกิจจังหวัดนั้น ๆ เพราะเป็นวิธีการที่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดต่าง ๆ จะทำให้สามารถนำผลการศึกษานี้ไปเปรียบเทียบและทำให้มีการเกี่ยวโยงกันมากขึ้นได้ โดยมีรูปแบบ ดังนี้

3.2.1 ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง

$$*V_{ij}^n = V_{ij}^{n-1} \left\{ \frac{GRP^n}{GRP^{n-1}} - 1 \right\} + V_{ij}^{n-1} \left\{ \frac{V_i^n}{V_i^{n-1}} - \frac{GRP^n}{GRP^{n-1}} \right\} + V_{ij}^{n-1} \left\{ \frac{V_{ij}^n}{V_{ij}^{n-1}} - \frac{V_i^n}{V_i^{n-1}} \right\}$$

Province Share   Proportion Shift   Differential Shift

หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง เท่ากับผลบวกของมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่แท้จริงของจังหวัด ส่วนเปลี่ยนแปลงตามสัดส่วนในภาคเหนือ และส่วนเปลี่ยนแปลงตามผลต่างระหว่างจังหวัด ตามลำดับ

ค่าส่วนเปลี่ยนแปลงตามสัดส่วนในภาคเหนือ (Proportion Shift) ถ้าเป็นบวก แสดงถึงการเติบโตของตัวแปรสาขาเศรษฐกิจนั้น ๆ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ และถ้าเป็นลบแสดงถึงการเติบโตของตัวแปรสาขาเศรษฐกิจนั้น ๆ มีมูลค่าลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ

ค่าส่วนเปลี่ยนแปลงตามผลต่างระหว่างจังหวัด (Differential Shift) ถ้าเป็นบวก แสดงถึงการเติบโตของสาขาเศรษฐกิจนั้นในจังหวัดมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับการเติบโตของสาขาเศรษฐกิจนั้นทั้งภาคเหนือ และถ้าเป็นลบแสดงถึงการเติบโตลดลงเมื่อเทียบกับการเติบโตของสาขาเศรษฐกิจนั้นทั้งภาคเหนือ

เมื่อ V_i = มูลค่า GRP ที่แท้จริง ในสาขาเศรษฐกิจที่ i ในภาคเหนือ
 V_{ij} = มูลค่า GRP ที่แท้จริง ในสาขาเศรษฐกิจที่ i ในจังหวัด j
 N = ปีที่ศึกษา
 $*$ = การเปลี่ยนแปลง

โดยที่ i = 1 หมายถึง สาขาเกษตรกรรม
 = 2 หมายถึง สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน
 = 3 หมายถึง สาขาอุตสาหกรรม
 = 4 หมายถึง สาขาการก่อสร้าง
 = 5 หมายถึง สาขาค้าส่งและค้าปลีก
 = 6 หมายถึง สาขาธุรกิจการเงินและอสังหาริมทรัพย์
 = 7 หมายถึง สาขาสาธารณูปโภค
 = 8 หมายถึง สาขาบริการ
 = 9 หมายถึง สาขาอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล

และ j = 1 หมายถึง จังหวัดเชียงใหม่
 = 2 หมายถึง จังหวัดเชียงราย
 = 3 หมายถึง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 = 4 หมายถึง จังหวัดลำพูน
 = 5 หมายถึง จังหวัดพะเยา
 = 6 หมายถึง จังหวัดน่าน
 = 7 หมายถึง จังหวัดแพร่
 = 8 หมายถึง จังหวัดลำปาง
 = 9 หมายถึง จังหวัดตาก
 = 10 หมายถึง จังหวัดกำแพงเพชร
 = 11 หมายถึง จังหวัดพิจิตร
 = 12 หมายถึง จังหวัดพิษณุโลก
 = 13 หมายถึง จังหวัดสุโขทัย
 = 14 หมายถึง จังหวัดอุตรดิตถ์
 = 15 หมายถึง จังหวัดนครสวรรค์
 = 16 หมายถึง จังหวัดเพชรบูรณ์
 = 17 หมายถึง จังหวัดอุทัยธานี

3.2.2 ภาคการเงิน

$$* V_{ij}^n = V_{ij}^{n-1} \left\{ \frac{GRP^n}{GRP^{n-1}} - 1 \right\} + V_{ij}^{n-1} \left\{ \frac{V_i^n}{V_i^{n-1}} - \frac{GRP^n}{GRP^{n-1}} \right\} + V_{ij}^{n-1} \left\{ \frac{V_{ij}^n}{V_{ij}^{n-1}} - \frac{V_i^n}{V_i^{n-1}} \right\}$$

Province Share   Proportion Shift   Differential Shift

หมายความว่า มูลค่าของปริมาณเงินที่ให้กู้ยืมที่เปลี่ยนแปลงในจังหวัดหนึ่ง เท่ากับผลบวกของมูลค่าของปริมาณเงินในจังหวัดนั้นที่ควรที่จะเพิ่มขึ้น ส่วนเปลี่ยนแปลงตามสัดส่วนในภาคเหนือ และส่วนเปลี่ยนแปลงตามผลต่างระหว่างจังหวัด ตามลำดับ

ค่าส่วนเปลี่ยนแปลงตามสัดส่วนในภาคเหนือ (Proportion Shift) ถ้าเป็นบวกแสดงถึงการเติบโตของสินเชื่อในจังหวัดนั้น มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ และถ้าเป็นลบแสดงถึงการเติบโตของสินเชื่อที่น้อยกว่าการเติบโตของผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ

ค่าส่วนเปลี่ยนแปลงตามผลต่างระหว่างจังหวัด (Differential Shift) ถ้าเป็นบวก แสดงถึงการเติบโตของสินเชื่อในจังหวัดนั้น มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับการเติบโตของสินเชื่อรวมทั้งภาคเหนือ และถ้าเป็นลบแสดงถึงการเติบโตลดลง เมื่อเทียบกับการเติบโตของสินเชื่อรวมทั้งภาคเหนือ

- เมื่อ
- V_i = ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่แท้จริงในภาคเหนือ
  - V_{ij} = ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่แท้จริงในระบบเศรษฐกิจภาคเหนือ
  - n = ปีที่ศึกษา
  - $*$ = การเปลี่ยนแปลง

ส่วนการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือนั้นจะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยแสดงผลเป็นคำร้อยละของระดับทัศนคติในเชิงบวก(เห็นด้วย) หรือในเชิงลบ(ไม่เห็นด้วย) และไม่แน่ใจ ที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อหาสาเหตุของปัญหาการกระจายสินเชื่อ.